

До явищ стихійного лиха, які можливі на території міста Житомира відносяться: повені (паводки; підтоплення; катастрофічне затоплення); зсуви; сильний вітер (ураган, смерч), бурі та інші явища природи, що виникають як правило раптово. До них можна також віднести і пожежі. Вони порушують нормальну життєдіяльність людей, руйнують і знищують матеріальні цінності, а іноді призводять до загибелі людей.

Про загрозу виникнення стихійного лиха населення сповіщається через мережу провідного мовлення (через квартирні і зовнішні гучномовці), а також через місцеві радіомовні станції, телебачення і, якщо дозволяє час, через засоби друку. В інформації вказується характер можливого надзвичайного явища, його масштаби, час виникнення і можливі наслідки, а також рекомендується, що необхідно робити до і під час стихійного лиха.

Кожний громадянин, який опиниться у районі стихійного лиха, зобов'язаний проявляти самовладання, особистим прикладом впливати на оточуючих, а при необхідності покладати край випадкам грабежів, мародерства та інших порушень законності.

Надавши першу допомогу членам сім'ї, оточуючим і самому собі, громадянин повинен брати участь в ліквідації наслідків стихійного лиха, використовувати для цього особистий транспорт, інструмент, медикаменти, перев'язний матеріал і т.п.

Ураган (смерч, гроза, злива)

Ураган - це вітер великої руйнівної сили і значної тривалості, швидкість якого 33 м/с і більше.

Смерч - це висхідний вихор повітря, яке швидко обертається, що має вигляд темного стовпа діаметром від декількох десятків до сотень метрів з вертикальною, іноді вигнутою віссю обертання.

Гроза – це атмосферне явище, що пов'язано з розвитком потужних купчасто-дошових хмар, що супроводжується багаторазовими електричними розрядами між хмарами і земною поверхнею, звуковими явищами, сильними опадами, нерідко з градом .

Злива - короткочасні атмосферні опади великої інтенсивності.

З отриманням штормового попередження негайно слід удатися до проведення запобіжних робіт: зміцнити не досить тривкі конструкції, зачинити двері, приміщення на горищі, вікна, вентиляційні отвори. Великі вікна і вітрини необхідно оббити дошками. Шибки заклеїти смужками паперу або тканини, а якщо можливо, вийняти. Двері і вікна з підвітряної сторони залишити відкритими, щоб урівноважити внутрішній тиск у будівлі. З дахів, балконів, лоджій прибрати предмети, які при падінні можуть заподіяти людям травмувань.

Якщо є можливість і необхідність, треба вимкнути комунальні енергетичні мережі, відкрити допоміжні люки для пропускання води. З легких споруд людей перевести у більш міцні будівлі або укрити в захисних спорудах ЦЗ.

Припинити зовнішні роботи. Запаситися електричними ліхтарями, гасовими лампами, свічками. Доцільно створити запаси води на 2-3 доби,

підготувати похідні плитки, гасівки, примуси. Не забувати запаситися продуктами харчування і медикаментами, особливо перев'язувальними матеріалами; радіоприймачі і телевізори тримати постійно ввімкненими.

Знаходячись у будинку, слід стерегтися поранень осколками скла, що розлітається. Для цього треба відійти від вікон і встати впритул до простінку. Можна використовувати також міцні меблі. Не можна виходити на вулицю одразу ж після послаблення вітру, тому що через кілька хвилин порив може повторитися. Якщо це все-таки необхідно, треба триматися подалі від будівель і споруд, високих парканів, стовпів, дерев, щогл, опор, проводів.

Найбільш безпечним місцем при наближенні урагану, смерчу, грози є сховища ЦЗ, а також підвали цегляних і кам'яних будинків, в яких ви мешкаєте. Ці ж приміщення можуть використовуватися як протирадіаційні укриття. Керівникам житлосервісів, керуючих компаній, організацій, установ, закладів, головам ОСББ при загрозі виникнення таких явищ необхідно забезпечити можливість укриття жителів будинків та населення міста в підвальних приміщеннях.

Слід пам'ятати, що частіше всього в таких умовах люди зазнають травмувань від уламків скла, шиферу, черепиці, покрівельного заліза, зірваних шляхових знаків, від деталей оздоблень фасадів і карнизів, від предметів, що зберігаються на балконах і лоджіях.

Якщо ураган (смерч) застав вас на відкритій місцевості, ліпше за все сховатися у канаві, ямі, яру, будь-якій виїмці: лягти на дно заглиблення і щільно притулитися до землі. Знаходитись у пошкодженій будівлі небезпечно: вона може обвалитися під новим натиском вітру.

Особливо слід стерегтися розірваних електропроводів: не виключена імовірність того, що вони під напругою.

Ураган (смерч) може супроводжуватися грозою (бурею). Ухиляйтесь від ситуацій, при яких збільшується імовірність ураження блискавкою: не укривайтеся під деревами, які стоять окремо; не підходьте до ліній електропередач і т.п.

Заборонено знаходитися на шляхопроводах, наближатися до місць зберігання легкозаймистих або небезпечних хімічних речовин.

Головна умова – не піддаватися паніці. Діяти грамотно і свідомо, утримуватися від нерозумних вчинків, надавати допомогу потерпілим.

Зсуви

Зсув – це сповзаюче зміщення ґрунтових мас на схилі під дією своєї ваги і додаткового навантаження внаслідок підмивання схилу, перезволоження, сейсмічних поштовхів, нерозумної діяльності людини та інших процесів.

Звичайно зсув починається не раптово. Спочатку з'являються щілини у ґрунті, розколини доріг і берегових укріплень, зміщуються будівлі, споруди, дерева, опори ліній електропередач і зв'язку, руйнуються підземні комунікації, а далі виникає повне руйнування будинків і споруд, що може привести і до загрози здоров'ю і життю людей. Перш за все, треба пильно стежити за оповіщенням щодо умов проходження зсуву та безпеки для

людей, що відбувається, як слід діяти, що необхідно зробити удома, на подвір'ї.

Залишаючи приміщення, слід загасити вогонь, перекрити газові крани, вимкнути світло і електроприлади. Це допоможе відвернути виникнення пожежі, що виникають.

Надати потерпілим першу допомогу, вивести свою сім'ю (сусідів та інших людей) у безпечну зону, взяти при можливості участь у локалізації і ліквідації осередків виникнення пожеж, огороженні небезпечних ділянок, виставленні спеціальних попереджувальних знаків, відключенні комунальних енергетичних систем. У подальшому діяти за вказівками рятувальників та виконавчих органів.

Повінь (паводок, підтоплення, катастрофічне затоплення)

При отриманні попередження про загрозу затоплення внаслідок руйнування гребель водосховищ, сильного південного та південно-західного вітру слід дотримуватися встановленого порядку, без зволікання вийти в безпечні та підвищені місця. При рятувальних роботах необхідно проявляти витримку і самовладання, суворо дотримуватись вимог рятувальників. Не можна переповнювати рятувальні засоби (катери, човни, плоти і т.д.), оскільки це загрожує безпеці рятувальників і тих, хто підлягає врятуванню.

Потрапивши у воду, слід скинути із себе важкий одяг і взуття, відшукати поблизу плаваючи чи підвищені над водою предмети, скористатися ними до отримання допомоги. Якщо є час, то необхідно вжити заходи щодо рятування майна і матеріальних цінностей: перенести їх у безпечні місця, а самим зайняти верхні поверхи (горища), дахи будинків.

При достатньому часі до виникнення паводку здійснюються заходи щодо підготовки і проведення завчасної евакуації населення, щодо вивозу матеріальних цінностей з районів можливого затоплення, про що оголошується спеціальним розпорядженням міськвиконкому. Населення про початок і порядок евакуації оповіщається з використанням місцевих радіотрансляційних мереж і телебачення, через адміністрацію суб'єктів господарювання. Населенню повідомляються місця розгортання збірних евакуаційних пунктів, строки прибуття на ці пункти, маршрути руху під час евакуації пішим порядком, а також інші відомості, що співвідносяться з місцевою обстановкою, очікуваним масштабом лиха, часом його упередження.

За наявності достатнього часу, населення із небезпечних районів евакуюються разом з майном. З цією метою кожній родині надається автомобільний чи інший транспорт з зазначенням його подачі.

У випадку раптових паводків оповіщення населення проводиться всіма наявними технічними засобами оповіщення, з поміж яких – гучномовці та гучномовні пересувні установки.

Раптовість виникнення повені викликає необхідність особливих дій і поведінки населення.

Якщо люди, що проживають у населеному пункті, спостерігають підйом води на першому поверсі чи інших поверхах і на вулиці, необхідно

залишити квартиру, піднятися на верхні поверхи; якщо будинок одноповерховий – зайняти приміщення на горищах. При перебуванні на роботі згідно з розпорядженням адміністрації суб'єкту господарювання слід, дотримуватися встановленого порядку, зайняти підвищені місця.

Заходи безпеки під час ліквідації наслідків стихійного лиха

Перед тим, як увійти у пошкоджений будинок (споруду), треба переконатися, чи не загрожує він обвалом; у приміщенні через небезпеку вибуху скупчення газів неможливо користуватися відкритим вогнем (сірниками, свічками і т.д.).

Будьте обережні з обірваними і оголеними проводами, не допускайте короткого замикання.

Не вмикайте електроенергію, газ і водопровід, до тих пір, доки їх не перевірить комунально-технічна служба.

Не пийте воду із пошкодженого водопроводу або затоплених колодязів.

Дотримання заходів обережності в районі стихійного лиха дозволяє значно понизити складність і кількість травм.

Дії населення і правила поведінки при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах

Аварії на хімічно-небезпечних підприємствах можуть супроводитися викидом (виливом) небезпечних хімічних речовин в атмосферу і на поверхню підстилки. Вдихання зараженого повітря може привести до ураження органів дихання, а також очей, шкірних покрив та інших органів.

Аміак – це безбарвний газ з різким задушливим запахом. Легший за повітря. Добре розчиняється у воді. При виході в атмосферу із несправних місткостей димить. Небезпечний при вдиханні. Пари сильно дратують органи дихання, очі і шкіру.

Ознаки отруєння: прискорене серцебиття, порушення частоти пульсу, нежить, кашель, різь в очах і сльозотеча, важке дихання, а при тяжкому отруєнні – нудота і порушення координації руху, маревний стан. При високій концентрації людина може загинути.

Засоби індивідуального захисту: на об'єктах, що використовують аміак, – промислові марки КД і М, ізольовані і кисневі-ізольовані протигази. При їх відсутності – ватяна марлева пов'язка або рушник, попередньо змочені водою або 5% розчином лимонної кислоти.

Дії населення при оповіщенні про хімічне зараження

Отримавши інформацію про викид в атмосферу небезпечних хімічних речовин і про небезпеку хімічного зараження, необхідно надіти засоби індивідуального захисту органів дихання, найпростіші засоби захисту шкіри (плащі, накидки) і покинути район аварії.

Якщо відсутні засоби індивідуального захисту і вийти з району аварії неможливо, залишайтеся у приміщенні, включіть гучномовець місцевого радіомовлення (радіоприймач, телевізор); чекайте повідомлень органів влади та рятувальників. Щільно закрийте вікна і двері, димоходи, вентиляційні віддушини (люки). Вхідні двері завісити шторою, використовуючи ковдри і будь-які щільні тканини. Заклейте щілини в вікнах і стики рам плівкою,

лейкопластиром або звичайним папером від проникнення в приміщення пару (аерозолів) небезпечних хімічних речовин.

Запам'ятайте! Надійна герметизація житла виключає проникнення небезпечних хімічних речовин у приміщення.

Залишаючи квартиру (будинок), виключіть джерела електроенергії, візьміть з собою особисті документи, необхідні речі, надіньте протигаз або ватяну марлеву пов'язку, накидку або плащ, гумові чоботи.

Виходьте із зони хімічного зараження в сторону, яка перпендикулярна напрямку вітру. Обходьте переходи через тунелі, яри, лощини – в низьких місцях може бути висока концентрація небезпечних хімічних речовин.

Почувши розпорядження про евакуацію, будьте уважні до вказівок органів влади і ретельно виконуйте їх.

При евакуації транспортом уточніть час і місце посадки. Не запізнюйтесь і не приходьте раніше призначеного строку. Попередьте про евакуацію і від'їзд сусідів.

Вийшовши із зони зараження, зніміть верхній одяг і провітрить його на вулиці, прийміть душ, умийтесь з милом, ретельно вимийте очі і прополощіть рот.

При підозрі на ураження небезпечними хімічними речовинами виключіть будь-які фізичні навантаження, прийміть велику кількість пиття (чай, молоко і т. д.) та зверніться до медичного працівника або в медичний заклад.

Дія населення при аваріях на залізничному і автомобільному транспорті при перевезенні небезпечних вантажів

Загоряння, витік небезпечного вантажу, пошкодження тари або рухомого складу (ємності, які встановлені на транспорті) з небезпечним вантажем можуть привести до вибуху, пожежі, опіків, отруєння, захворювання людей і тварин.

Інформацію про аварії і про те, що необхідно робити в кожному конкретному випадку, Ви отримаєте із повідомлення, яке передається через радіотрансляційну мережу, по телебаченню або через гучномовний зв'язок служби охорони громадського порядку (поліція).

Запам'ятайте! Периметр небезпечної зони при виникнення аварії (катастрофи) на транспорті огорожується спеціальними знаками. Наближатися до цієї зони і входити до неї категорично заборонено.

Основний спосіб захисту – своєчасно покинути небезпечну зону або осередок ураження.

Якщо ви не змогли покинути приміщення до підходу отруйної хмари, залишайтеся у приміщенні, зробіть герметизацію вікон, дверей, вентиляційних отворів, надіньте простіші засоби захисту (ватяну марлеву пов'язку, рушник), змочені водою. Про можливість повернення до місця проживання (роботи) вас повідомлять після ліквідації наслідків аварійної ситуації з використанням засобів масової інформації.

Надання медичної допомоги при ураженні небезпечними хімічними речовинами

В першу чергу необхідно захистити органи дихання від подальшої дії сильнодійних отруйних речовин.

На потерпілого необхідно надіти протигаз або ватяну марлеву пов'язку, попередньо змочивши її при отруєнні хлором водою або 2 % розчином питної соди, а при отруєнні аміаком – водою або 5% розчином лимонної кислоти, і винести (вивести) його із зони ураження. У випадках отруєння сильнодійними отруйними речовинами потерпілому забезпечити спокій і тепло.

При виході із зони зараження вимийте очі і відкриті ділянки тіла (чаєм, молоком і т.д.) і зверніться за допомогою до медичного працівника або до медичного закладу.

ПРИ ОТРУЄННІ АМІАКОМ винесіть потерпілого з зони зараження, шкіряні покрови, очі, ніс, рот вимийте водою. В очі закачайте дві-три краплі 30% розчину альбуциду, в ніс оливкове масло.

ПРИ ОТРУЄННІ ХЛОРОМ винесіть потерпілого із зони зараження. При зупинці дихання зробіть штучне дихання. Шкіряні покрови, рот, ніс вимийте 2 % розчином питної соди або водою.

ПРИ ОТРУЄННІ МЕТАНОМ винесіть потерпілого із зони зараження. При зупинці дихання зробіть потерпілому штучне дихання.

ПРИ ОТРУЄННІ ЧАДНИМ ГАЗОМ винесіть потерпілого із зони зараження, розстебніть комірці одягу. При необхідності зробіть штучне дихання.

ПРИ НЕОБХІДНОСТІ зверніться за допомогою до медичного працівника або відправте потерпілого в медичний заклад.

Правила поведінки і дії населення при пожежах

Пожежі – це стихійне лихо, вогонь, що вийшов з під контроль людини. Вони можуть виникати у житлових будинках, на виробництві, в енергетичних мережах і на транспорті, спричиняють великі збитки і часто приводять до загибелі людей.

При пожежі потрібно остерігатися: високої температури, задимленості і загазованості, обвалу конструкцій будинків і споруд, вибухів технологічного обладнання і приладів, падіння обгорілих дерев і провалля. Небезпечно входити в зону задимлення, якщо видимість менше 10 м.

При рятуванні потерпілих із будинків, що горять, і при гасінні пожежі, дотримуйтеся наступних правил:

перш ніж увійти в приміщення, що горить, накрийтеся мокрим покривалом, пальтом, плащем, щільною тканиною;

двері в задимлене приміщення відкривайте обережно, щоб уникнути займання від великого притоку свіжого повітря;

у дуже задимленому приміщенні рухайтесь поповзом або пригнувшись; для захисту від чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину.

Запам'ятайте! Маленькі діти від страху часто ховаються під ліжками, в шафах, забиваються в куток;

якщо на вас загорівся одяг, лягайте на землю і, перевертайтеся, щоб збити полум'я; бігти не можна – це ще більше роздуває вогонь;

побачивши людину в одязі, що горить, накиньте на нього пальто, плащ або яке-небудь покривало і щільно притисніть його. На місце опіків накладіть пов'язки і відправте потерпілого в медичний заклад;

при гасінні пожежі використовуйте вогнегасники, пожежні крани, а також воду, пісок, землю, покривала та інші засоби;

речовини, що гасять вогонь, направляйте в місця найбільш інтенсивного горіння і не на полум'я, а на поверхню, яка горить;

якщо горить вертикальна поверхня, воду подавайте в верхню її частину;

в задимленому приміщенні використовуйте розпилений струмінь, який сприяє осадженню диму і пониженню температури;

горючі рідини гасять сумішами, які викликають піну, засипайте піском або ґрунтом, а також накривайте невеликі осередки покривалами, одягом, брезентом і т.д.;

якщо горить електропровід, спочатку виверніть пробки або вимкніть вимикач, а потім починайте гасити вогонь;

виходити із зони пожежі необхідно в навітряну сторону, туди звідки дує вітер.

Правильно використовуйте засоби гасіння пожеж:

для приведення в дію пінного вогнегасника підніміть рукоятку вгору і перекиньте її до упору; потім переверніть вогнегасник догори дном. Струмінь піни, що виникає, направте на поверхню, яка горить (при відсутності струменю піни стрясіть вогнегасник або прочистіть отвір);

вуглекислотний вогнегасник направте розтрубом на поверхню, що горить, обертаючи маховик проти ходу годинникової стрілки до упору, відкрийте запірний вентиль. Снігоподібною масою, яка викидається з розтруба, покривайте поверхню, яка горить, до повного закінчення горіння;

не держіть розтруб голою рукою, можна обморозитися;

для приведення в дію пожежних кранів, які знаходяться в будинку (споруді), необхідно відкрити дверці шафи і розгорнути в напрямку осередку пожежі рукав, який з'єднаний з краном і стволом;

відкрийте вентиль поворотом маховика проти ходу годинникової стрілки і направте струмінь води із ствола на осередок горіння.

Найбільш доступними засобами гасіння займань і пожеж є вода, пісок, або ґрунт, ручні вогнегасники, азбестові і брезентові покривала і навіть гілки дерев або одяг.

Запам'ятайте! Дотримання і своєчасне проведення профілактичних протипожежних заходів знизить можливість виникнення пожеж і займань у вашому домі (квартирі) та зменшує імовірність їх швидкого розповсюдження.

У разі виникнення пожежі при необхідності викликайте пожежну команду за телефоном — 101.

Дії при загрозі виникнення і виникненні аварій на мережах газозабезпечення

При виявленні запаху газу в квартирі (приміщенні), де встановлені газові прилади:

негайно закрити крани на газових приладах і перед ними (при розміщенні балонів з скрапленим газом додатково закрити вентилі у балонів);

вжити заходи щодо виведення людей із загазованих приміщень (квартири, дому);

із не загазованого приміщення за телефоном «104» викликати аварійну газову службу і організувати провітрювання приміщення;

по прибутті бригади аварійної газової служби діяти за їх вказівками.

При запаху газу в приміщеннях громадських будинків з масовим копиченням людей:

негайно за телефоном «104» повідомити газову аварійну службу; по селектору або іншими способами повідомити людей, що знаходяться в приміщеннях, про негайне, без паніки, залишення приміщень;

організувати провітрювання приміщень шляхом відкривання вікон і дверей;

організувати чергування біля входів у приміщення з метою недопущення заходу до приміщення людей до приїзду бригади аварійної газової служби;

при прибутті бригади аварійної газової служби діяти за їх вказівками.

Вибух (пожежа) в квартирі:

закрити всі крани на газових приладах і перед ними (при розміщенні балонів всередині кухні додатково закрити вентилі балонів);

за телефоном «104» повідомити в аварійну газову службу;

організувати гасіння пожежі, при необхідності повідомити за телефоном «101» черговому пожежної охорони;

організувати надання першої медичної допомоги потерпілим, при необхідності викликати за телефоном «103» швидку медичну допомогу;

не допускати сторонніх у приміщення, де виник вибух, зберегти місце і обстановку після вибуху (пожежі).

Запах газу в під'їзді або в підвалі житлового будинку:

за телефоном «104» повідомити місцеву аварійну газову службу;

організувати провітрювання під'їзду (підвалу) відкриттям дверей (по можливості і вікон);

організувати охорону місця загазованості до прибуття бригади аварійної газової служби, не допускати в загазовані приміщення людей з відкритим вогнем;

по прибутті бригади аварійної газової служби діяти за їх вказівками.

Наявність рідкої фази скрапленого газу в горілках газових приборів або підвищення тиску газу перед горілками газових приладів у споживача газу:

негайно закрити всі крани на внутрішній квартирній газовій розводці і приборах, організувати провітрювання приміщень квартири;

за телефоном «104» повідомити в аварійну газову службу;

повідомити сусідів про необхідність вжиття аналогічних заходів безпеки, якщо в їх квартирах в горілках газових приладів є наявність рідкої фази (або спостерігається підвищений тиск газу в приладах).

Запах газу на вулиці (у газового колодязя), у газорозподільчого пункту, групової резервуарної установки, у груповій шафі газобалонної установки:

за телефоном «104» повідомити в аварійну газову службу;

організувати охорону місця загазованості до прибуття бригади аварійної газової служби, не допускати в зону загазованості людей з відкритим вогнем.

При необхідності для вирішення окремих питань:

з ремонту газового обладнання, встановлення або заміни газових приладів, монтажу газопроводів, для очищення димоходів і вентиляційних каналів, отримання технічних умов на газифікацію будинків і квартир, виконання проектної документації на газифікацію та інших питань звертайтеся до адміністрації місцевих об'єктів газового господарства;

у разі порушення безпеки з експлуатації газового господарства, обладнання і приладів і загрози виникнення вибуху або пожежі звертайтеся до аварійної газової служби за телефоном «104».

ОПОВІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА, АВАРІЇ І КАТАСТРОФИ

Головний спосіб оповіщення населення про дії при виникненні надзвичайних ситуацій – це передача повідомлення по мережі провідного мовлення (через квартирні і зовнішні гучномовці), а також через місцеві радіомовні станції, телебачення і комп'ютерні мережі. Для привернення уваги населення в екстремальних випадках перед передачею інформації включаються сирени, а також інші сигнальні засоби.

Запам'ятайте! Сирени і переривисті гудки інших сигнальних засобів означають сигнал цивільної оборони «УВАГА ВСІМ!».

Почувши такий сигнал, негайно увімкніть радіоприймач або телевізор і слухайте повідомлення органів влади.

Зміст інформації про екстремальну ситуацію і порядок дій

На кожний випадок надзвичайних ситуацій органами влади готуються приблизні варіанти повідомлень, які потім, з урахуванням конкретних подій, коригуються.

Інформація передається протягом 5 хвилин після подачі звукових сигналів (сирени, гудки і т.п.).

Повідомлення включає: місце і час виникнення надзвичайної ситуації; розміри та масштаби надзвичайної ситуації; час початку та тривалість дії факторів ураження; територія (райони, масиви, вулиці, будинки і т.д.), яка потрапляє в осередки (зони) ураження; порядок дій при надзвичайних ситуаціях; інша інформація.

Вислухавши це повідомлення, кожний громадянин повинен діяти без паніки і метушні у відповідності з отриманими вказівками.

ГРОМАДЯНИ! ПАМ'ЯТАЙТЕ! Кожне повідомлення органів влади міста (області) може і буде відрізнятися одне від одного.

ЗМІСТ ПОВІДОМЛЕННЯ буде залежати від умов, розмірів, тривалості та масштабів можливих наслідків надзвичайних ситуацій, ступеню небезпеки факторів ураження для населення та стану рятувальних і невідкладних аварійних відновлювальних робіт.

Перелік найпростіших укриттів (підвалів), які можуть бути використані для короточасного захисту населення